

kunne siges med omtrent de samme Grunde om hele vort Statsstolevæsen ligesaa Smaaskolerne og op til den Anstalt, jeg her nævner. Hvad specielt. Udgangen til denne Anstalt angaar, da har man jo slaet fast, at den, der skal tilstedes Udgang til Universitetet, maa have taget Udgangsexamen ved en af de lærde Skoler. Det er efter min Opfattelse en urimelig Ufrivhed, og den hænger sammen med de Bestemmelser, at Ingen kan faa Embedsexamen, uden at han iforveien har taget en hel Række Examinier. Hvad om man indrettede sin Embedsexamen saaledes, at man kun forlangte denne ene Examen for at blive Embedsmand og aabne Udgangen til Universitetet for hvem der vilde komme der; det vilde vist neppe blive for Mange, ialtfald kunde der gives paa betryggende Regler i saa Henseende. Paa denne Maade, hørte Studenternes Privilegier op, og muligt kunde dette hjælpe lidt paa deres hele aandelige Befindende; det er ligeledes sandsynligt, at vi derved naaede at faae Kandidater, som havde en heldigere Uddannelse for Virksomheden blandt Befolkningen end de Kandidater, der nu findes. Jeg skal ikke bruge mine egne Ord, men nævne en Mand, der har gennemgaaet den videnskabelige Højskole. Han har sagt om Studenterne, at de kostede Staten 7 à 8 Gange mere, end de vare værd, og han troede, at Samfundet var bedst tjent med at blive af med de fleste af dem. Der er vistnok overordentlig Meget deri, og naar vi tale om, hvad Studenterne ere værd, saa komme vi ud til de lærde Skoler og spørge: er der ikke et for stort Antal lærde Skoler efter det Behov vi have til Folk derfra, og er det ikke ubilligt, at de lærde Skoler ofte findes i Byer, som ere bedst istand til at yde Tilflugt til disse, og som derved faae en uhyre Fordel ved i deres Midte at have en saadan af Staten bekostet Anstalt, til samme Tid som man har frataget eller ialtfald ikke villet unde andre Gyne af Landet, f. Ex. hele Bestyrelsen af Sjælland, saagodtsom et eneste Bidrag til en udvidet Undervisning; og endelig, er

det ikke forkert, at man sætter Betalingen for Undervisningen i de lærde Skoler saa lav, at den ingenlunde erstatter Andelen i Udgifterne for Højskolehelst, hvor formuende han end er. Vilde det ikke være hensigtsmæssigere, om vi lige fra den høiere Undervisning ordnede det saaledes, at de Begater, der virkelig ere henlagte til Uformuende, eller som kunne henlægges til deres Undervisning, som dem saaledes tilgode fra Skolerne og Universitetet, at de, der kunde betale, virkelig kom til at betale saaledes for deres Betejning, at det var en passende Andel af den Udgift, som Undervisningsanstalterne forvalde Staten. Gaa vi saaledes her ind til Kjøbenhavn og navnlig se paa den Institution, som kaldes Kommunitetet, saa er det dog besynderligt, at en Anstalt, der er oprettet for at give 100 Studenter Kost, skal sluges en Indtægt af over 100,000 Rd. Vilde det ikke med hele vort Undervisningsvæsen fra Frederik den Andens Tid; og navnlig med Tilstanden nu for Die staa i den mest afgjorte Samklang med Grundtjen for denne Stiftelse, om man lod de 20 à 25,000 Rd. af Indtægten blive benyttede i det givne Diemed, men forovrigt anvendte hele det store Beløb til Almenundervisning overhovedet, og da navnlig med det Formaal for Die at hjælpe begavede, uformuende Folk frem til Oplysning. Det er min Overbevisning, at det baade vilde være i Tidens Mand, ret forstaaet, og tillige mere overensstemmende med Stiftens Diemed. En lignende Betragtning gjør jeg gjældende ligeoverfor Statsseminarierne. De private Seminarier ere stillede under en Konkurrence, som er ubillig og urimelig, og mig har det i hvert Fald forbauset, at disse Seminarier desuagtet have aflagt saa gode Bidnesbyrd for deres Virksomhed, som hidtil er flet. Had de Elever ved Statsseminarierne, der kunne betale, give et saadant Kontingent, at det dækket Andelen af Befolkningen, og lad os saa give til Uformuende, som vilde uddanne sig til Børere enten ved Statsseminarierne eller ved de pri-